

Activiteitenplan

Onderzoek doen naar beschermde soorten

Aanvraag Omgevingsvergunning

NatuurInclusief
Ecologisch advies- en projectbureau

Activiteitenplan

Onderzoek doen naar beschermde soorten

Aanvraag Omgevingsvergunning

Datum uitgave: 22 maart 2024

Auteur:

[REDACTED]

Kwaliteitscontrole:

[REDACTED]

Productie:

NatuurInclusief

Adres: Korenbree 23A

7271 LH Borculo

Tel.: +31 (0)545 723 033

Mail: info@natuurinclusief.nl

Web: www.natuurinclusief.nl

NatuurInclusief is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van NatuurInclusief; opdrachtgever vrijwaart NatuurInclusief voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/ of openbaar worden gemaakt d.m.v. fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en NatuurInclusief, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Vissen.....	5
3	Amfibieën	7
4	Reptielen.....	9
5	Vleermuizen	11
6	Grondgebonden zoogdieren	12
7	Ongewervelde dieren.....	14
8	Planten	16
9	Vogels	17
	Artikel 11.72 (Bal)	19
	Artikel 11.108, lid 1 (Bal)	19
	Deskundigheid NatuurInclusief	19
	Bronnen.....	20

1 Inleiding

Voor u ligt de aanvraag voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van ecologisch onderzoek voor geheel Nederland. Tijdens het uitvoeren van inventarisatieonderzoek kan niet voorkomen worden dat schadelijke handelingen zoals beschreven in de Omgevingswet (paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 Bal) uitgevoerd worden. Dit maakt het onderzoek een 'flora- en fauna-activiteit'. Het doel van inventarisatieonderzoek is de aan- of afwezigheid van beschermde flora en fauna aan te tonen. Het onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van onder andere ruimtelijke ontwikkeling en het beschermen van flora en fauna.

Voor het verkrijgen van de omgevingsvergunning dient te worden voldaan aan de algemene zorgplicht (afd. 1.3 Ow) zoals beschreven in de Omgevingswet. Dit plan bespreekt per soortgroep hoe te werk wordt gegaan bij het ecologisch onderzoek, welke methoden worden gebruikt en hoe bij deze methode wordt omgegaan met de soortgroep. Hierbij wordt direct een invulling gegeven aan de zorgplicht. De methoden worden toegepast door ervaren personen. Bij ieder benodigd onderzoek zal te allen tijde een zorgvuldige afweging plaatsvinden om de juiste en minst verstorende methode te gebruiken.

Het onderzoek zal in geheel Nederland worden uitgevoerd. De ontheffing wordt voor geheel Nederland en voor de maximale termijn van 5 jaar aangevraagd.

2 Vissen

Bij het inventariseren van vissen zijn diverse methoden te gebruiken. De meest gangbare is het vangen met een schepnet of het werken met elektrovisapparatuur. Hierbij zal worden gewerkt volgens het onderzoeksprotocol van RAVON. De vissen zullen worden gevangen en direct vanuit het net worden gedetermineerd. Als dit niet lukt worden ze in een emmer gedaan en op naam gebracht in een cuvet. Daarna zullen ze weer vrijgelaten worden. Dit alles gebeurt in een zo kort mogelijke tijd. Tevens bestaat de mogelijkheid dat DNA wordt afgenomen van een exemplaar, ten behoeve van onderzoek met behulp van eDNA. Hierbij wordt een monster genomen van het water of de bodem en hoeven vissen niet te worden gevangen. Vangen met een schepnet gebeurt alleen met schoon materiaal. Na bemonstering wordt het materiaal weer schoongemaakt. Alle dieren worden op dezelfde plaats weer vrijgelaten waar ze gevangen zijn. Naast een schepnet kan gebruik worden gemaakt van een zege of ander netmateriaal. Het inventarisatieonderzoek wordt uitgevoerd door een ervaren deskundige op het gebied van vissen.

Sommige soorten, zoals grote modderkruiper, zijn erg moeilijk te inventariseren. Er kan dan ook gekozen worden om fuiken in te zetten. Deze zullen 2 maal daags gecontroleerd worden.

Door het scheppen met een schepnet of met elektrovisapparatuur kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van vissen verstoord en beschadigd worden en kunnen eitjes van soorten worden beschadigd. De gunstige staat van instandhouding zal echter niet in het geding komen, omdat het slechts op zeer beperkte schaal zal plaatsvinden en de verstoring en beschadigen slechts van tijdelijke duur is. Er zal te alle tijden zorgvuldig worden gehandeld. Het inventariseren van soorten draagt indirect bij aan het instandhouden van deze soorten en de gebieden waar zij in leven en mag gezien worden als de juiste oplossing.

Voor diverse vissoorten zijn kennisdocumenten opgesteld (zoals grote modderkruiper) en zijn soortinventarisatieprotocollen beschikbaar (voor o.a. beekdonderpad en bittervoorn). In deze documenten wordt toegelicht hoe een onderzoek uitgevoerd moet worden. Bij een inventarisatie zal dan ook het kennisdocument en eventueel het soortinventarisatieprotocol worden benut voor de juiste methode.

In verband met Habitatrichtlijn (bijlage IV) soorten en beschermde soorten volgens verdrag van Bern en verdrag van Bonn is een omgevingsvergunning nodig (paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 Bal: o.a. vergunningplicht bij schadelijke handelingen). Daarnaast gelden:

- Artikel 11.22, afd. 11.2: In het bezit hebben van middelen of installaties en het toepassen van methodes om dieren te vangen of te doden
- Artikel 11.27: Specifieke zorgplicht voor activiteiten met betrekking tot dieren of planten in het wild
- Artikel 11.28: Voorkomen van onnodig lijden van dieren
- Artikel 11.46: Schadelijke handelingen met betrekking tot Habitatrichtlijnsoorten
 - Opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren
 - Opzettelijk verstoren van dieren
 - Beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren
- Artikel 11.47 lid 1, Bal: commercieel en niet-commercieel bezit (onder zich hebben of vervoeren) van dode of levende soorten met een natuurlijk verspreidingsgebied in een EU-lidstaat, inclusief delen of producten ervan.

In verband met nationaal beschermde soorten is een omgevingsvergunning nodig voor:

- Artikel 11.54 Bal: Schadelijke handelingen andere soorten
 - Opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende vissen van de soorten genoemd in bijlage IX onder A
 - Opzettelijk verstoren van dieren

- Beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren

Voorbeelden van Europees beschermde vissoorten conform artikel 11.46, lid 1, onder a en e (Bal):

- Atlantische steur *Acipenser sturio*
- Noordzee houting *Coregonus oxyrinchus*

Voorbeelden van nationaal beschermde vissoorten als bedoeld in artikel 11.54, eerste lid, onder a:

- Grote modderkruiper *Misgurnus fossilis*
- Kwabaal *Lota lota*
- Beekdonderpad *Cottus rhenanus*
- Beekprik *Lampetra planeri*
- Elrits *Phoxinus phoxinus*
- Gestippelde alver *Alburnoides bipunctatus*

3 Amfibieën

Bij het inventariseren van amfibieën zijn diverse methoden te gebruiken. Allereerst zal getracht worden een soort via zicht en/of geluid waar te nemen. Wanneer dit niet lukt zal gebruik gemaakt worden van het schepnet. Hierbij zal gewerkt worden volgens het onderzoeksprotocol van RAVON. Ook zal te allen tijden een hygiëneprotocol aangehouden worden om zo de verspreiding van ziektes te voorkomen. De soort wordt direct vanuit het schepnet gedetermineerd en weer vrijgelaten. Indien er larven worden gevangen zullen deze in een cuvet nader gedetermineerd worden waarna ze weer worden vrijgelaten.

Sommige soorten, zoals kamsalamander, zijn moeilijk met een schepnet aan te treffen. In dat geval zal gewerkt worden met fuiken die geschikt zijn om salamanders mee te vangen. De fuiken zullen zowel 's ochtends als 's avonds gecontroleerd worden. Bij het vangen van amfibieën middels fuiken wordt ervoor zorg gedragen dat er altijd een deel van de fuik boven water staat zodat er geen exemplaren zullen stikken. Ook kan gebruik worden gemaakt van vangemmers. Dit is vooral succesvol in de migratieperiode (voorjaar en najaar). De emmers zullen frequent worden gecontroleerd en geleegd. Tevens bestaat de mogelijkheid dat bij een onderzoek DNA wordt afgenomen van een exemplaar ten behoeve van onderzoek met behulp van eDNA. Hierbij wordt een monster genomen van het water of de bodem. Hiervoor hoeven amfibieën niet te worden gevangen. Het inventarisatieonderzoek wordt uitgevoerd door een ervaren deskundige op het gebied van amfibieën.

Door het vangen met een schepnet kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van amfibieën worden verstoord en beschadigd en kunnen eitjes worden beschadigd. De gunstige staat van instandhouding zal echter niet in het geding komen, omdat het slechts op zeer beperkte schaal zal plaatsvinden en de verstoring en beschadigen slechts van tijdelijke duur is. Er zal te alle tijden zorgvuldig worden gehandeld. Het inventariseren van soorten draagt indirect bij aan het instandhouden van deze soorten en de gebieden waar zij in leven en mag gezien worden als de juiste oplossing.

Voor diverse amfibieën zijn kennisdocumenten opgesteld, zoals heikikker, kamsalamander, poelkikker, rugstreeppad, en soortinventarisatieprotocollen beschikbaar voor o.a. boomkikker, kamsalamander en Alpenwatersalamander. In deze documenten wordt toegelicht waar een onderzoek aan moet voldoen. Bij een inventarisatie zal dan ook het kennisdocument en eventueel het soortinventarisatieprotocol worden benut voor de juiste methode.

In verband met Habitatrichtlijn (bijlage IV) soorten en beschermde soorten volgens verdrag van Bern en verdrag van Bonn is een omgevingsvergunning nodig (paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 Bal: o.a. vergunningplicht bij schadelijke handelingen). Daarnaast gelden:

- Artikel 11.22, afd. 11.2: In het bezit hebben van middelen of installaties en het toepassen van methodes om dieren te vangen of te doden
- Artikel 11.27: Specifieke zorgplicht voor activiteiten met betrekking tot dieren of planten in het wild
- Artikel 11.28: Voorkomen van onnodig lijden van dieren
- Artikel 11.46: Schadelijke handelingen met betrekking tot Habitatrichtlijnsoorten
 - Opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren
 - Opzettelijk verstoren van dieren
 - Beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren
- Artikel 11.47 lid 1, Bal: commercieel en niet-commercieel bezit (onder zich hebben of vervoeren) van dode of levende soorten met een natuurlijk verspreidingsgebied in een EU-lidstaat, inclusief delen of producten ervan.

In verband met nationaal beschermde soorten is een omgevingsvergunning nodig voor:

- Artikel 11.54 Bal: Schadelijke handelingen andere soorten

- Opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende amfibieën van de soorten genoemd in bijlage IX onder A
- Opzettelijk verstoren van dieren
- Beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren

Voorbeelden van Europees beschermde amfibieën:

● Boomkikker	<i>Hyla arborea</i>
● Geelbuikvuurpad	<i>Bombina variegata</i>
● Heikikker	<i>Rana arvalis</i>
● Kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>
● Knoflookpad	<i>Pelobates fuscus</i>
● Poelkikker	<i>Pelophylax lessonae</i> vroeger <i>Rana lessonae</i>
● Rugstreeppad	<i>Epidalea calamita</i>
● Vroedmeesterpad	<i>Alytes obstetricans</i>

Voorbeelden van nationaal beschermde amfibieën:

● Alpenwatersalamander	<i>Ichthyosaura alpestris</i>
● Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
● Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
● Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>
● Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>
● Middelste groene kikker	<i>Pelophylax</i> kl. <i>esculentus</i> , vroeger <i>Rana</i> kl. <i>esculenta</i>
● Vinpootsalamander	<i>Lissotriton helveticus</i>
● Vuursalamander	<i>Salamandra salamandra</i>

4 Reptielen

Het inventariseren van reptielen zal allereerst via zichtwaarnemingen plaatsvinden. Echter, sommige soorten zijn zeer moeilijk op zicht waar te nemen, zoals hazelworm. Er wordt dan gekozen voor het neerleggen van golfplaatmateriaal verspreid over het te onderzoeken gebied. Na het onderzoek zullen de golfplaatjes weer worden verwijderd. Soms zal het nodig zijn om de soort met de hand te vangen, zoals zandhagedis of levendbarende hagedis. Het gevangen exemplaar wordt zo snel mogelijk weer vrij gelaten. Door in het betreffende leefgebied van een soort rond te lopen en te inventariseren worden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen verstoord. Dit is echter van zeer beperkte aard. Ook zal te allen tijden een hygiëneprotocol aangehouden worden om zo de verspreiding van ziektes te voorkomen. Indien vervellingen worden gevonden zullen deze worden meegenomen voor verdere determinatie. Het inventarisatieonderzoek wordt uitgevoerd door een ervaren deskundige op het gebied van reptielen.

Voor diverse reptielensoorten zijn kennisdocumenten opgesteld (zoals levendbarende hagedis en zandhagedis) en soortprotocollen beschikbaar (voor o. a. ringslang en hazelworm). In deze documenten wordt toegelicht waar een onderzoek aan moet voldoen. Bij een inventarisatie zal dan ook het kennisdocument en eventueel het soortinventarisatieprotocol worden benut voor de juiste methode.

De gunstige staat van instandhouding zal niet in het geding komen omdat het verstorende effect zeer gering zal zijn. Er zal te alle tijden zorgvuldig worden gehandeld. Het inventariseren van soorten draagt indirect bij aan het instandhouden van deze soorten en de gebieden waar zij in leven en mag gezien worden als de juiste oplossing.

In verband met Habitatrichtlijn (bijlage IV) soorten en beschermde soorten volgens verdrag van Bern en verdrag van Bonn is een omgevingsvergunning nodig (paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 Bal: o.a. vergunningplicht bij schadelijke handelingen). Daarnaast gelden:

- Artikel 11.22, afd. 11.2: In het bezit hebben van middelen of installaties en het toepassen van methodes om dieren te vangen of te doden
- Artikel 11.27: Specifieke zorgplicht voor activiteiten met betrekking tot dieren of planten in het wild
- Artikel 11.28: Voorkomen van onnodig lijden van dieren
- Artikel 11.46: Schadelijke handelingen met betrekking tot Habitatrichtlijnsoorten
 - Opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren
 - Opzettelijk verstoren van dieren
 - Beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren
- Artikel 11.47 lid 1, Bal: commercieel en niet-commercieel bezit (onder zich hebben of vervoeren) van dode of levende soorten met een natuurlijk verspreidingsgebied in een EU-lidstaat, inclusief delen of producten ervan.

In verband met nationaal beschermde soorten is een omgevingsvergunning nodig voor:

- Artikel 11.54 Bal: Schadelijke handelingen andere soorten
 - Opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende reptielen van de soorten genoemd in bijlage IX onder A
 - Opzettelijk verstoren van dieren
 - Beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren

Voorbeelden van Europees beschermde reptielen:

• Gladde slang	<i>Coronella austriaca</i>
• Muurhagedis	<i>Podarcis muralis</i>
• Zandhagedis	<i>Lacerta agilis</i>

Voorbeelden van nationaal beschermde reptielen:

- Adder *Vipera berus*
- Hazelworm *Anguis fragilis*
- Levendbarende hagedis *Zootoca vivipara*
- Ringslang *Natrix natrix*

5 Vleermuizen

Voor het onderzoeken van vleermuizen zal onder andere gebruik worden gemaakt van het vleermuisprotocol van het Netwerk Groene Bureaus. Voor het onderzoek naar winterverblijfplaatsen en vrijhangende vleermuizen zal tevens gebruik worden gemaakt van het protocol van de NEM (Netwerk Ecologische Monitoring). Dat betekent dat gebruik wordt gemaakt van batdetectors en dat eventueel in de winterperiode panden worden onderzocht op onder andere vrijhangende exemplaren. In uitzonderlijke gevallen zal gebruik moeten worden gemaakt van mistnetten en/of harpval, dit zal alleen gebruikt worden in soortgericht onderzoek waarbij determinatie en het opnemen van biometrische gegevens (zoals afmeting, gewicht, leeftijd, seksuele status en gezondheid) noodzakelijk zijn. Na determinatie wordt het exemplaar direct weer vrijgelaten. Ook zullen in uiterste gevallen exemplaren moeten worden gehanteerd door een deskundige/ervaren/bevoegd persoon (in bezit van certificaat “Vleermuizen Vangen” van Vleermuisvangststelsel).

Door onderzoek naar winterverblijfplaatsen kan de winterverblijfplaats zelf tijdelijk worden verstoord. Indien vleermuizen aanwezig zijn zal het bezoek aan de locatie ook zo kort mogelijk zijn om de verstoring zoveel mogelijk te beperken. Tot slot kan er ontlasting of haar meegenomen worden om aan de hand van DNA onderzoek na te gaan of vleermuizen inderdaad aanwezig zijn in een pand. Het inventarisatieonderzoek wordt uitgevoerd door een ervaren deskundige op het gebied van vleermuizen.

Voor diverse vleermuissoorten zijn kennisdocumenten opgesteld zoals: gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis. In deze documenten wordt toegelicht waar een onderzoek aan moet voldoen. Bij een inventarisatie zal dan ook het kennisdocument en het Vleermuisprotocol worden benut voor de juiste methode.

In verband met Habitatrichtlijn (bijlage IV) soorten en beschermde soorten volgens verdrag van Bern en verdrag van Bonn is een omgevingsvergunning nodig (paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 Bal: o.a. vergunningplicht bij schadelijke handelingen). Daarnaast gelden:

- Artikel 11.22, afd. 11.2: In het bezit hebben van middelen of installaties en het toepassen van methodes om dieren te vangen of te doden
- Artikel 11.27: Specifieke zorgplicht voor activiteiten met betrekking tot dieren of planten in het wild
- Artikel 11.28: Voorkomen van onnodig lijden van dieren
- Artikel 11.46: Schadelijke handelingen met betrekking tot Habitatrichtlijnsoorten
 - Opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren
 - Opzettelijk verstoren van dieren
 - Beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren
- Artikel 11.47 lid 1, Bal: commercieel en niet-commercieel bezit (onder zich hebben of vervoeren) van dode of levende soorten met een natuurlijk verspreidingsgebied in een EU-lidstaat, inclusief delen of producten ervan.

Alle soorten vleermuizen zijn via de Habitatrichtlijn beschermd.

6 Grondgebonden zoogdieren

Voor het inventariseren van grondgebonden zoogdieren zal gebruik worden gemaakt van bekende protocollen van de Zoogdierenvereniging en het NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna), bijvoorbeeld de handleiding voor de inventarisatie van Noordse woelmuizen. Er zal indien mogelijk braakbalonderzoek uitgevoerd kunnen worden. Meer voor de hand ligt het gebruik van inlooppallen. Hierbij wordt ook zorgvuldig het protocol van de Zoogdierversameniging gevolgd, waardoor stress bij soorten tot een minimum wordt beperkt. De vallen worden regelmatig gecontroleerd, in ieder geval om de 12 uur, en het gevangen exemplaar zal op dezelfde locatie worden vrijgelaten. Naast het zetten van vallen en onderzoek naar braakballen zal onderzoek plaats vinden naar sporen zoals: latrineplekken, vraatsporen, aanwezigheid burcht/holen/nesten en pootafdrukken. Tevens kan ontlasting of haren worden meegenomen voor DNA onderzoek. Het inventarisatieonderzoek wordt uitgevoerd door ervaren deskundigen.

Voor diverse zoogdieren, zoals das en bever zijn kennisdocumenten opgesteld. Ook hierin wordt toegelicht waar een onderzoek aan moet voldoen. Bij een inventarisatie zal dan ook het kennisdocument worden benut voor de juiste methode. Het inventariseren van soorten draagt indirect bij aan het instandhouden van deze soorten en de gebieden waar zij in leven en mag gezien worden als de juiste oplossing. De gunstige staat van instandhouding zal niet in het geding komen, omdat het versturende effect zeer gering zal zijn.

In verband met Habitatrichtlijn (bijlage IV) soorten en beschermde soorten volgens verdrag van Bern en verdrag van Bonn is een omgevingsvergunning nodig (paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 Bal: o.a. vergunningplicht bij schadelijke handelingen). Daarnaast gelden:

- Artikel 11.22, afd. 11.2: In het bezit hebben van middelen of installaties en het toepassen van methodes om dieren te vangen of te doden
- Artikel 11.27: Specifieke zorgplicht voor activiteiten met betrekking tot dieren of planten in het wild
- Artikel 11.28: Voorkomen van onnodig lijden van dieren
- Artikel 11.46: Schadelijke handelingen met betrekking tot Habitatrichtlijnsoorten
 - Opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren
 - Opzettelijk verstoren van dieren
 - Beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren
- Artikel 11.47 lid 1, Bal: commercieel en niet-commercieel bezit (onder zich hebben of vervoeren) van dode of levende soorten met een natuurlijk verspreidingsgebied in een EU-lidstaat, inclusief delen of producten ervan.

In verband met nationaal beschermde soorten is een omgevingsvergunning nodig voor:

- Artikel 11.54 Bal: Schadelijke handelingen andere soorten
 - Opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende zoogdieren van de soorten genoemd in bijlage IX onder A
 - Opzettelijk verstoren van dieren
 - Beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren

Enkele voorbeelden van Europees beschermde zoogdieren:

● Bever	<i>Castor fiber</i>
● Hamster	<i>Cricetus cricetus</i>
● Hazelmuis	<i>Muscardinus avellanarius</i>
● Noordse woelmuis	<i>Microtus oeconomus</i>
● Otter	<i>Lutra lutra</i>
● Wolf	<i>Canis lupus</i>
● Wilde kat	<i>Felis silvestris</i>

Enkele voorbeelden van Nationaal beschermde zoogdieren:

● Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
● Boommarter	<i>Martes martes</i>
● Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
● Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
● Damhert	<i>Dama dama</i>
● Das	<i>Meles meles</i>

○ Edelhart	<i>Cervus elaphus</i>
○ Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>
○ Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
○ Eikelmuis	<i>Eliomys quercinus</i>
○ Haas	<i>Lepus europaeus</i>
○ Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
○ Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
○ Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
○ Steenmarter	<i>Martes foina</i>
○ Wezel	<i>Mustela nivalis</i>

7 Ongewervelde dieren

Bij ongewervelde dieren moet gedacht worden aan libellen, waterroofkevers, weekdieren, slakken, vlinders, kreeften en mieren. Diverse protocollen zijn te vinden bij Stichting EIS en deze zullen dan ook zoveel mogelijk gebruikt worden. Libellen zullen vooral op zicht worden gedetermineerd. Waterroofkevers zullen met een schepnet of sleepnet worden gevangen en in een cuvet worden gedetermineerd. Alle gevangen soorten worden zo spoedig mogelijk weer op dezelfde plek teruggezet.

Sommige soorten zijn zeer moeilijk waar te nemen en te determineren, zoals waterroofkevers en waterslakken. Tevens bestaat de mogelijkheid dat DNA wordt afgenomen van een exemplaar, ten behoeve van onderzoek met behulp van eDNA. Hierbij wordt een monster genomen van het water of bodem en hoeven ongewervelden niet worden gevangen of worden gedood.

Rupsen en libellenlarven zijn tevens zeer moeilijk te determineren. Indien deze niet op naam kunnen worden gebracht worden ze meegenomen om verder op te kweken om later alsnog te kunnen determineren waarna zij worden teruggeplaatst waar zij gevonden zijn. Het inventarisatieonderzoek wordt uitgevoerd door ervaren deskundigen.

Door het vangen met een schepnet of sleepnet kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van soorten worden verstoord en beschadigd en kunnen eitjes worden beschadigd. De gunstige staat van instandhouding zal echter niet in het geding komen, omdat het slechts op zeer beperkte schaal zal plaatsvinden en de verstoring en beschadigen slechts van tijdelijke duur is. Er zal te alle tijden zorgvuldig worden gehandeld. Het inventariseren van soorten draagt indirect bij aan het instandhouden van deze soorten en de gebieden waar zij in leven en mag gezien worden als de juiste oplossing.

In verband met Habitatrichtlijn (bijlage IV) soorten en beschermde soorten volgens verdrag van Bern en verdrag van Bonn is een omgevingsvergunning nodig (paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 Bal: o.a. vergunningplicht bij schadelijke handelingen). Daarnaast gelden:

- Artikel 11.22, afd. 11.2: In het bezit hebben van middelen of installaties en het toepassen van methodes om dieren te vangen of te doden
- Artikel 11.27: Specifieke zorgplicht voor activiteiten met betrekking tot dieren of planten in het wild
- Artikel 11.28: Voorkomen van onnodig lijden van dieren
- Artikel 11.46: Schadelijke handelingen met betrekking tot Habitatrichtlijnsoorten
 - Opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren
 - Opzettelijk verstoren van dieren
 - Beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren
- Artikel 11.47 lid 1, Bal: commercieel en niet-commercieel bezit (onder zich hebben of vervoeren) van dode of levende soorten met een natuurlijk verspreidingsgebied in een EU-lidstaat, inclusief delen of producten ervan.

In verband met nationaal beschermde soorten is een omgevingsvergunning nodig voor:

- Artikel 11.54 Bal: Schadelijke handelingen andere soorten
 - Opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dagvlinders, libellen en kevers van de soorten genoemd in bijlage IX onder A
 - Opzettelijk verstoren van dieren
 - Beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren

Enkele voorbeelden van Europees beschermde ongewervelden:

• Apollolvinder	<i>Parnassius apollo</i>
• Grote vuurvinder	<i>Lycaena dispar</i>
• Moerasparelmoervinder	<i>Euphydryas aurinia</i>
• Groene glazenmaker	<i>Aeshna viridis</i>
• Gevlekte witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>
• Mercurwaterjuffer	<i>Coenagrion mercuriale</i>
• Brede geelrandwaterroofkever	<i>Dytiscus latissimus</i>

- ◉ Gestreepte waterroofkever *Graphoderus bilineatus*
- ◉ Platte schijfhoren *Anisus vorticulus*
- ◉ Bataafse stroommossel *Unio crassus*

Enkele voorbeelden van nationaal beschermde ongewervelden:

- ◉ Europese rivierkreeft *Astacus astacus*
- ◉ Iepenpage *Satyrrium w-album*
- ◉ Kleine ijsvogelvlinder *Limenitis camilla*
- ◉ Sleedoornpage *Thecla betulae*
- ◉ Kommavlinder *Hesperia comma*
- ◉ Bosbeekjuffer *Calopteryx virgo*
- ◉ Donkere waterjuffer *Coenagrion armatum*
- ◉ Vliegend hert *Lucanus cervus*

8 Planten

Het inventariseren van planten zal voornamelijk plaatsvinden aan de hand van zichtwaarnemingen met behulp van de FLORON inventarisatiehandleiding (FLORON, 2016). Sommige soorten kunnen echter zeer lastig te determineren zijn (bijv. bij beschadiging, jongen exemplaren die nog niet bloeien). Hier zullen dan exemplaren of delen van worden meegenomen om nader te determineren of voor referentie (alleen meenemen als er min. 10 exemplaren aanwezig zijn). In deze incidentele gevallen dat planten worden onttrokken aan de natuur, gaat het om een zeer gering aantal exemplaren, waarbij altijd naar de gunstige staat van instandhouding zal worden gekeken en dat deze niet in het geding komt. Fotomateriaal is in dit geval niet afdoende omdat bij het determineren niet alleen “zicht” maar ook “reuk” en “tast” noodzakelijk zijn.

In verband met Habitatrichtlijn (bijlage IV) soorten en beschermde soorten volgens verdrag van Bern en verdrag van Bonn is een omgevingsvergunning nodig (paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 Bal: o.a. vergunningplicht bij schadelijke handelingen). Daarnaast gelden:

- Artikel 11.22, afd. 11.2: In het bezit hebben van middelen of installaties en het toepassen van methodes om dieren te vangen of te doden
- Artikel 11.27: Specifieke zorgplicht voor activiteiten met betrekking tot dieren of planten in het wild
- Artikel 11.28: Voorkomen van onnodig lijden van dieren
- Artikel 11.46: Schadelijke handelingen met betrekking tot Habitatrichtlijnsoorten
 - Opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten
- Artikel 11.47 lid 1, Bal: commercieel en niet-commercieel bezit (onder zich hebben of vervoeren) van dode of levende soorten met een natuurlijk verspreidingsgebied in een EU-lidstaat, inclusief delen of producten ervan.

In verband met nationaal beschermde soorten is een omgevingsvergunning nodig voor:

- Artikel 11.54 Bal: Schadelijke handelingen andere soorten
 - Het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten genoemd in bijlage IX, onder B

Enkele voorbeelden van Europees beschermde planten:

• Drijvende waterweegbree	<i>Luronium natans</i>
• Groenknolorchis	<i>Liparis loeselii</i>
• Kruipend moerasscherm	<i>Apium repens</i>
• Zomerschroeforchis	<i>Spiranthes aestivalis</i>
• Geel schorpioenmos	<i>Hamatocaulis vernicosus</i>
• Kleine vlotvaren	<i>Salvinia natans</i>
• Liggende raket	<i>Sisymbrium supinum</i>
• Tonghaarmuts	<i>Orthotrichum rogeri</i>

Enkele voorbeelden van nationaal beschermde planten:

• Akkerboterbloem	<i>Ranunculus arvensis</i>
• Brede wolfsmelk	<i>Euphorbia platyphyllos</i>
• Glad biggenkruid	<i>Hypochaeris glabra</i>
• Kleine wolfsmelk	<i>Euphorbia exigua</i>
• Zweeds kornoelje	<i>Cornus suecica</i>

9 Vogels

Het inventariseren van vogels zal plaatsvinden via zichtwaarnemingen en het afspelen van geluidsopnames. Vooral bij onderzoek naar steenuil geeft het afspelen van geluidsopnames een zeker beeld van aan- of afwezigheid van de soort. Vogels zullen door het afspelen van geluid verstoord worden, echter is deze verstoring zeer tijdelijk. Naast zichtwaarnemingen en gebruik van geluidsopnames zal er naar sporen worden gezocht, zoals veren en braakballen. Deze kunnen mee worden genomen voor verdere determinatie. Tevens kunnen nesten worden gecontroleerd. Voor diverse vogelsoorten zijn kennisdocumenten en soortinventarisatieprotocollen opgesteld, zoals buizerd, gierzwaluw, huismus, kerkuil, roek en steenuil. Ook hierin wordt toegelicht waar een onderzoek aan moet voldoen. Bij een inventarisatie zal dan ook het kennisdocument en het soortinventarisatieprotocol worden benut voor de juiste methode. In alle gevallen wordt eventuele onvermijdelijke verontrusting tot het minimum beperkt.

In verband met Vogelrichtlijn soorten is een omgevingsvergunning nodig (paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 Bal: o.a. vergunningplicht bij schadelijke handelingen). Daarnaast gelden:

- Artikel 11.22, afd. 11.2: In het bezit hebben van middelen of installaties en het toepassen van methodes om dieren te vangen of te doden
- Artikel 11.27: Specifieke zorgplicht voor activiteiten met betrekking tot dieren of planten in het wild
- Artikel 11.28: Voorkomen van onnodig lijden van dieren
- Artikel 11.37: Schadelijke handelingen met betrekking tot Vogelrichtlijnsoorten
 - Opzettelijk doden of opzettelijk vangen
 - Opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren of het opzettelijk wegnemen van nesten
 - Opzettelijk verstoren van vogels
- Artikel 11.47 lid 1, Bal: commercieel en niet-commercieel bezit (onder zich hebben of vervoeren) van dode of levende soorten met een natuurlijk verspreidingsgebied in een EU-lidstaat, inclusief delen of producten ervan.

Alle vogelsoorten zijn strikt beschermd. Echter is er een aantal vogelsoorten waarvan nesten jaar rond beschermd zijn (RVO, 2009) en een aantal vogelsoorten waarvan nesten jaar rond beschermd zijn alleen als er sprake is van ecologisch zwaarwegende redenen.

Voorbeelden van vogels met jaar rond beschermde nesten:

• Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>
• Boerenwaluw*	<i>Hirundo rustica</i>
• Bosuil*	<i>Strix aluco</i>
• Buizerd	<i>Buteo buteo</i>
• Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>
• Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>
• Havik	<i>Accipiter gentilis</i>
• Huismus	<i>Passer domesticus</i>
• Huiswaluw*	<i>Delichon urbicum</i>
• Kerkuil	<i>Tyto alba</i>
• Oehoe	<i>Bubo bubo</i>
• Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>
• Ransuil	<i>Asio otus</i>
• Roek	<i>Corvus frugilegus</i>
• Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>
• Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>
• Steenuil	<i>Athene noctua</i>
• Torenavalk*	<i>Falco tinnunculus</i>
• Wespandief	<i>Pernis apivorus</i>
• Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>

* Vogels met jaar ronder beschermde nesten conform Provincie Limburg

Enkele voorbeelden van vogels met jaar ronder bescherming **alleen** als er sprake is van ecologisch zwaarwegende redenen:

• Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>
-----------------	----------------------

● Boomklever	<i>Sitta europaea</i>
● Ekster	<i>Pica pica</i>
● Gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
● IJsvogel	<i>Alcedo atthis</i>
● Koolmees	<i>Parus major</i>
● Raaf	<i>Corvus corax</i>
● Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>
● Oeverwaluw	<i>Riparia riparia</i>
● Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>
● Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>

Artikel 11.72 (Bal)

Tijdens inventarisatieonderzoek zal zoals hiervoor is besproken gebruik worden gemaakt van diverse vangmiddelen, zoals een schep- en/of sleepnet, fuik, zegen, mistnetten, harpval, vangemmers, insectennet en inloopvallen. Deze middelen worden gebruikt door ervaren deskundigen. Deze middelen zijn verboden volgens artikel 11.72 (Bal) van de Omgevingswet. Een omgevingsvergunning is dan ook noodzakelijk.

Betreffende het vervoeren en onder zich hebben van mistnetten geldt ook artikel 11.73, Bal dat stelt dat niet alleen het gebruiken van mistnetten, maar ook het vervoeren en onder zich hebben verboden is. Een omgevingsvergunning is dan ook noodzakelijk voor het vervoeren van mistnetten.

Wat betreft de vangmiddelen (zegen, elektrovisapparatuur, schepnet en fuik) voor het gericht vangen van vissen is ontheffing aangevraagd in het kader van de Visserijwet.

Artikel 11.108, lid 1 (Bal)

Bij het inventariseren van vissen, amfibieën, reptielen en ongewervelden is het zeer aannemelijk dat exoten worden gevangen, zoals exotische grondels en kreeften. Omdat het bij veldonderzoek niet de intentie is om dieren aan de natuur te onttrekken zullen gevangen exemplaren weer worden teruggezet. Het terugzetten van exoten is volgens artikel 11.108, lid 1 van de Omgevingswet en Artikel 7, lid 1 en 2 van de Europese invasieve-exoten-basisverordening niet toegestaan. Een omgevingsvergunning is dan ook noodzakelijk.

Deskundigheid NatuurInclusief

NatuurInclusief is een ecologisch advies- en projectbureau dat bestaat sinds 2011 en is opgericht door [REDACTED] en [REDACTED]. Op www.natuurinclusief.nl worden de werkzaamheden van dit bureau uitvoerig besproken.

Beide zijn in 2008 afgestudeerd aan het Van Hall Larenstein te Leeuwarden waar zij HBO Wildlife Management en Beleid & Communicatie hebben gestudeerd. Van 2008 t/m 2011 is [REDACTED] ecologisch adviseur geweest bij Dienst Landelijk Gebied (regio West). Hier hield hij zich onder andere bezig met het ecologisch toetsen van Wet natuurbescherming (voorheen Flora- en faunawet) ontheffingsaanvragen. [REDACTED] heeft van 2010 t/m 2013 gewerkt bij RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland). Zij hield zich bezig met het behandelen en ecologisch beoordelen van ontheffingsaanvragen van de voormalige Flora- en faunawet. Daarnaast heeft zij de voormalige soortenstandaards mede ontwikkeld. Zowel [REDACTED] als [REDACTED] hebben reeds veel ervaring met het onderzoeken van diverse soortgroepen voor, onder andere, stichting RAVON en De Vlinderstichting. Tevens hebben zij vanuit hun ecologisch advies- en projectbureau NatuurInclusief veel ervaring met vleermuisonderzoek.

NatuurInclusief is gegroeid tot een ecologisch adviesbureau met 11 extra personen met ecologische achtergrond waarvan verschillende personeelsleden zijn aangesloten bij diverse werkgroepen van de Zoogdierverseniging en KNNV, waaronder vleermuis- en zoogdierwerkgroepen.

Indien personeel aangenomen moet worden zal deze geselecteerd worden op basis van ervaring met inventarisaties en ecologische kennis. De methoden worden in ieder geval toegepast door personen die door een ervaren gebruiker vertrouwd zijn gemaakt met deze methoden (minimaal 3 keer onder begeleiding toegepast).

Bronnen

- FLORON www.floron.nl/meedoen/kilometerhokken-inventariseren
- Kennisdocumenten soorten <https://www.bij12.nl/onderwerp/natuurinformatie/kennisdocumenten-soorten-natuurbescherming/>
- Netwerk Ecologisch Meetnet (NEM) www.netwerkecologischemonitoring.nl
- Netwerk Groene Bureaus www.netwerkgroenebureaus.nl
- RAVON www.ravon.nl
- RVO www.rvo.nl
- Stichting EIS www.eis-nederland.nl
- Vleermuizenvangststelsel www.vleermuizenvangen.nl
- Zoogdierversameniging www.zoogdierversameniging.nl